

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely,
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Vajda

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. póp.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre . 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Esperesi vizsgálat.

Hogy az anyaszentegyházban mindenek éke-
sen és jó rendben vannak-e: azt az esperesek
szokták számbavenni. Eddig az volt a gyakorlat,
hogy az esperes évenként egyszer minden egyház-
községet megvizsgált. Ezt a rendtartást a mult
évi egyházkerületi közgyűlés megváltoztatta. Ez-
után három évben egyszer lesz esperesi vizsgá-
lat, de most már nem egyedül megy az esperes,
hanem magával viszi a főjegyzőt, a számvevőt
és egyik egyházmegyei gondnokot. Tehát négyen
végzik az esperesi vizitációt. Azt hiszem, az mel-
lékes dolog, hogy egyedül vizsgál-e az esperes,
vagy negyedmagával. A fődolog az, hogy a lel-
kész, a tanító, a megyebíró (kurátor) hiven sá-
fárkodnak-e a reájuk bízott talentumokkal és az
egyháztagok erősek-e a hitben. Ha itt a dolog
rendben van, akkor rendben van az egyház min-
den dolga.

De, nemcsak a vizsgáló személyzetben esett
változás, hanem a vizsgálati kérdőpontok is ne-
vezetes változás alá estek. A módosítások célja
az volt, hogy azok által az egyház lelki és anyagi
ügyei minél jobban megerősödjenek. Négy főpont
alá vannak összefoglalva a kérdések és a reá
adandó feleletek. Először a *hitélet*ről kell számot
adni. Itt, mint igen életre való ujitást kell kiemel-
nünk a következő kérdéseket: A hitélet fokozá-
sára, a felserdült ifjak vallás-erkölcsi továbbfej-

lesztésére minő intézkedéseket tett és minő esz-
közökkel rendelkezik az egyházközség? Szeret-e
a nép olvasni? Mik képezik olvasmányá tárgyát?
Vannak-e felolvasások? Látogatják-e ezeket? Van-e
az egyházközségnek dalkara? Vannak-e jótékony
egyletei és milyen eredménnyel működnek? Ném
voltak-e felekezeti sérelmek? stb. Ezekből azt lát-
hatjuk, hogy a vallás-erkölcsi élet ápolására nem
elég a templom és a pap. Résen kell állani min-
den egyes egyháztagnak és egyházi összejövetelek
által erősíteni kell az egyházat. Másodsorban az
*iskolai*ügy számbavételé következik. Itt a főszűly
a vallásoktatásra van fektetve. És különös gon-
dot fordít a vizsgálat arra, hogy a nem felekezeti
vagy más felekezeti iskolába járó tanulók része-
sülnek-e vallásoktatásban és énektanításban. Meg-
szabja az útasítás azt is, hogy vallást mindenütt
a lelkészek tanítsanak. Az eredmény azonban
nemcsak a lelkészeiktől függ, hanem a szülőktől
is. Első sorban tehát a szülők is igyekezzenek
azon, hogy pontosan járassák gyermekeiket isko-
lába. És legfőbb gondjuk legyen arra, hogy ha
véletlenül zárdaí vagy más iskolába kellett adni
gyermekeiket: ne tőrjék el, hogy az idegen fele-
kezet papjától tanuljanak vallást, mert annak ugy
sincs joga év végén a gyermeknek érdemje-
gyet adni.

A *vagyoni ügyeknél* igen fontos az a kér-
dés, hogy a szegényekről és a vagyontalan árvák-
ról történik-e és mi módon gondoskodás? Ez

volna egyházunknak egyik legégetőbb és megoldásra váró kérdése, de fájdalom, hogy szegénységünk miatt, nem sokat tehetünk. Ne mulasszuk el azért alkalmilag egy-egy árvának kenyerünket megszegni. Legyen gondunk a mi hitünknek cseledeiről. Szorosán megvizsgálatnak az *egyház hivatalos ügyei*, anyakönyvek, számadások, leltárak. Itt kell beszámolni arról is, hogy az egyházfelek egyházilag megesküsznek-e? Kik és hányan adtak a vegyesházások közül nyilatkozatot arra, hogy gyermekeiket nem a ref. hitben, hanem a kath. vagy más felekezet hitében nevelik? Tehát, a kik eligérték gyermekeiket, azoknak neveit még egyházi főhatóságunkhoz is be kell jelenteni, hogy nyilván legyen tartva az ilyen hűtelének neve. Csak eme főbb pontokból is látható, hogy milyen figyelmes, mindenre kiterjeszkedő az új esperesi vizsgálat. De, mint fennebb is mondók, az eredmény mégis csak a mi buzgóságunktól függ. Azért ismertettük meg e pontokat, hogy egyházunk minden tagja lássa, ismerje, hogy milyen nagy feladat vár reá is, meg egyházi előljáróira is.

Vajda Ferencz.

Boldog, aki sirni tud.

Nincs édesebb viz a könyvél,
Jobb a bánat az örömnél.
Boldog, aki sirni tud.

TÁRCZA.

Az Ur átka.

— Irta: *Özv. Doros Györgyné.* — (Vége.)

Azon idő óta, melyet a könyvek könyve, e minden bölcsesség tárháza: a Biblia a világ kezdetéül, az emberi nem létezéséül megjelöl, beláthatatlan évek sokasága óta, minden paránya és minden óriása a nagy mindenségnek haladt azon az úton szép harmóniába, melyet a gondviselés a természet örök törvényénél fogva számára kijelölt.

Az ember azonban az értelmiségére, szabad akaratára büszke ember, hatályon kívül akarván helyezni azt a megdönthetetlen hatalmat, mely kezd némileg eltérni tőle. Nem régen, hisz az csak egy-két szempillanát a végtelenségben, egy pár tenyérynyi homok egyiptus guláin, néhány század óta a parányi embert számítása szerint — úgy a mint a civilizáczió haladt — kezdett némi változás mutatkozni az ember benső világában. A külső világrend pedig semmit sem változott a teremtés óta. Az isteni átok ma is a maga nagyszerű teljességében fennáll, a tulajdon megszerzése, megtartása talán ma még nagyobb küzdelmekbe kerül. Ám a véres verejtékkel szerzett

Mig könnyűd van: nem vagy árva,
Se a szíved nincs magára,
— Nincs édesebb viz a könyvél,
Boldog, aki sirni tud.

Aki nem tud, csak kacagni:
Oh siess azt odahagyni;
Ahhoz állj te, aki sir!
Azt öleld hűn a szívedre;
— Mert se szíve nincs, se lelke,
Aki nem tud, csak kacagni . . .
Ahhoz állj te, aki sir!!

Szabolcska Mihály.

Kálvin János a Tizparancsolat-ról.

(Folytatás.)

VIII. Parancsolat.

Ne lopj!

Ennek értelme ez: mivelhogy az Istent félünk és szeretnünk kell: senkitől, a mi az övé, se furfanggal el ne tulajdonítsuk, se kézzel és erőszakkal el ne ragadjuk; a tapasztalatlanokat üzletekben és szerződésekből be ne hálózzuk az által, hogy vagy drágábban árulunk azoknak, vagy a kellőnél olcsóbban vásárolunk azoktól, kik a dolgok értékét nem ismerik; sem bármiféle más fogással vagy csellel mások javait kezünkre ne kerítsük. Sőt inkább, ha van bennünk istenfélelem és szeretet, minden igyekezetünkkel azon legyünk, hogy barátainkat, mint ellenségeinket, a mint illik, tanácsos és gyámolítással az övéik megtartásában segítsük és inkább a magunkéból engedjünk,

kenyér nem mindenik Ádámnak izlése többé, a nagy, fárasztó munka árán kivivott siker nem ideálja, könnyebb, mindenféle álúton szeretne hozzá jutni. A küzdelem nem hevíti többé. A családi élet szentsége elveszett előtte.

Ennek elkerülhetetlen következménye képpen és egyéb okok hozzájárulásával körülmények álltak elő, melyek ugyszólván kényszerítették a komolyabb gondolkozású nőt, hogy otthagya családi tűzhelyét, sorompóba álljon a férfakkal és megküzdjön a kenyérért, küzdjön a tulajdonért; kenyeret, hirnevet, dicsőséget szerevez magának és lelke mélyén megvetve az energiáját vesztett férfit, halad egyedül, védő oltalmazó nélkül élete útján. A felületesebb asszony méltó társává lett a stréber férfinak, élvezni akarja ugyan mindazon előnyöket, mit a házasi élet nyújt, borzadálylyal gondol azonban és kétségbeesetten védekezik a számára csupán lemondást rejtő családanyai élettől, a legnagyobb csapásnak, akár a hét egyiptomi csapásnak tekinti a gyermekét és hivatásában csak az isteni átkot érzi, annak áldása, magasztos öröme iránt nincs, elveszett az érzeke.

A francziák nagy császára, a világ hódító nagy Napoleon, egy rendkívül szellemes asszony azon kérdésére, hogy kit tart a franczia hölgyek közt a legérdemesebbnek, — azt felelte: Asszonyom! Az én szememben legtöbbet ér az az asszony, kinek legtöbb gyermeke van. Ép ő volt

semhogy a másokéból valamit elvegyünk. Nemcsak, hanem ha nehéz viszonyok szorongatják, nyomoruságaikban részt vegyünk és szükségükben őket a mi feleslegünkkel támogassuk.

IX. Parancsolat.

Hamis tanubizonyosságot ne tégy!

Ez a parancsolat azt akarja, hogy miután az Istent félnünk és szeretnünk kell: hamis vádaskodással senkit el ne nyomjunk, senki jó hírnévén csorbát ne ejtsünk, ócsárlásra és rágalomra sem ajkunkat, sem fülünket meg ne nyissuk, rosszat senkiről fel ne tegyünk és ne gondoljunk: hanem inkább, ha van bennünk valami istenfélelem és szeretet, mindenkiről, a mennyire lehet, kedvezően is vélekedjünk és tiszteletteljesen is beszéljünk, hogy méltányosak legyünk ítéleteinkben mindenki iránt és mind beszédünket, mind cselekedeteiket, amennyire lehet, a legjobb értelemben vegyük. Arra is kiterjed ez a parancsolat, hogy semmiféle hazugságban ne gyönyörködjünk, léha szellemeskedést ne mesterkéljünk, hizelgő és hivalkodó csacszkodásban ne tetszelegjünk.

Isten ígéje.

— Az ismeretlen Isten. —

Es találtam egy oltárt, melyre írva vala: Az ismeretlen Istennek. Ap. Csel. XVII. 23 *)

Pál apostol szívében és ajkán az evangéliummal Athénébe érkezik. Leike telve a vágy

* Egyfolytában olvasandó a bibliából a XVII. r. 15—34. vers. »Pál Athaenben «

az is, a ki tudvalevőleg minden alkalommal hangoztatta, hogy a francia nemzetnek legsürgősebben anyákra van szüksége, művelt, okos anyákra, kik gyermekeikből munkaszerető, erkölcsös embereket neveljenek.

A hódító hadvezér, ki korának egyik legnagyobb államférfia is volt, bizonyára igen jól tudta, hogy a züllött társadalmi életnek nem a nők a közvetlen okai, közvetlenül tehát meg sem változtathatják annak lényegét, mert hisz a hány munkás és erőss. családjáért küzdő férfi van, éppen annyi a munkás, türelmes, családjáért élő feleség és anya. — Ámde azt is tudta, hogy a már megromlott, megmételyezett közérületet alapjában meg nem változtatja semmi emberi hatalom, csupán a művelt, gyermekeiket igazán szerető anyák.

Az ajkak, melyek az ígét hangoztatták, rég elnémultak, a fényes szellem rég megtért alkotójához, vajjon ma idejét multa, avult az eszme, melyet megpendített? Művelt nő van elég, van sok, hisz oly magas nívón áll ma a nőnevelés. Mennyivel képzettebb a mai anya! Kitűnő iskolákat tartanak fönn számukra, kitűnő mesterek tanítják őket. És mindazon tudásnak, melyet elsajátítanak az életben, bizonyára nagy hasznát látják. Művelt emberek lesznek, szellemök kibontakozik a kicsinyeskedés, tudatlanság szürke kódéből, — csak éppen egy hiányzik, egy a mi a levegőnél a tisztaság, virágnál az illat, a mi nélkül

gyal, hogy másokat is elvezessen az evangélium forrásához, hogy másokkal is megkóstoltassa az idvesség előízét, e földi legmagasabb boldogságot. Tűnődik, hol kezdje? Van-e a szivekben vágy, lesz-e a lelkekben fogékonyság? — Bejárja Hellász Isteneinek fényes templomait. Pompa, fény, emberi szépség van mindenütt, de hívő nép, az nincs sehol. Miért? Amott egy fülkében egy oltárt pillant meg az apostol. Felirata: »Az ismeretlen Istennek«. Ez mindent megmagyaráz. Ez az oltár a görög Istenek ítélete. Száz számra volt a görögnek Istene, istennője, félistene, nimphái — akárcsak mostanában a római egyháznak, űrangyalai, védszentjei — ezeknek pompás templomai, fénylő czeremóniákkal gazdag istentiszteletei, oltárok, szobrok, áldozatok énekkel, zenével s mégis mindez, lelküket ki nem elégítette.

A képzelet csinálta istenektől elfordulva vágyott lelkük az igazi után. Azt keresték, a mit az eddigiekben nem találtak, a mit nem tudtak, nem ismertek, de lelkük óhajtvá sejtett. Ah, Pálnak sokat, mindent megmondott ez az oltár, az ismeretlen isten s most már tudta, hogy az Ur küldte, vezette őt ide, hogy a szeretetnek Atyja, ne legyen nekik tovább is ismeretlen.

»A kit ti nem ismerve is tiszteltek, azt az Istent hirdetem én« — kezdi beszédét az apostol. Ő a világnak teremtője, a menny és föld Ura, ki az egész emberi nemzetséget is egy vérből teremtette, hogy keresnék az Istent s ha valami módon megtapasztalván megtalálhatnák őtet, jóllehet bizony egyikünkötől sincs messze, mert ő általa élünk, mozgunk és vagyunk. A mit a ti költőitek

művelt anya pedig nem lehet — a vallásosság.

Vallásosság, a lélek igazi, minden külső cizoma nélküli vallásossága, a nő igazi műveltségének alapja. A külső bizonyára most sem hiányzik, istentagadó nőt nem ismertem, asszony és anya a ki akár feltűnés vágyból, akár a tudás meggyőződéséből, magára vállalná ezt, borzadálylyal vegyes sajnálatot ébresztene, mint a szörnyszülöttek. Azonban a külsőség, a felekezethez tartozás, a szemforgatás sem az igazi vallásosság. Az igazi vallásos érzületnek nincs külső formulája. A keresztfán kiszenvedett Istenember megtanít mi az igazi, lelki vallásosság: a szeretet.

Mikor kimondom ezt a varázs szót: szeretet, valami rejtelmes, nagy vágyat érezek, szeretnék valami nagy, földöntuli hatalommal birni, hogy mindnyájunk szívét, lelkét betölthessem e szentséges szent ígének égi erejével. Látom a tulfinomult, poshadásnak induló társadalmat, melyben mindenféle divatos bűnök, gyarlóságok gomba módra tenyésznek. Látom a társára éhes, kapzsi, irigy, dologtalan, szószátyár férfiut. Látom a családi életet úzó, renyhe, ledér asszonyt. Kötelességet nem ismernek, az életnek nincs reájok nézve becse. Elvesztették azt a fonalat, mely a föld szülöttét az égiekkel összeköti. Elvesztették azt a fonalat, melyet a fölöttünk űrködő gondviselés az édes anya kezébe nyújt le, hogy nehéz hivatásában, gyermekei nevelésénél, mindig meg-

is mondtak így: Isten nemzetsége vagyunk» A világtörténelem megmutatta, hogy az athénebeliek megértették az apostolt s az ismeretlen Isten lett az ő Istenük. Hogyan?! Ugy, hogy keresvén, valami módon megtapasztalták és megtalálták. Örökkévaló egy Isten, mennyei szent Atyám! mennyi maradéka van még ma is az athéneiknek! Nem csak a távol világrészeken, hol ma is bálványokat imádnak, de itt közöttünk is, hány embernek vagy te még ma is »ismeretlen Isten«. Oltárod ott van; a fiak és unokák átöröklék atyáiktól; rajta van neved, melyet naponként olvasnak, mondanak; de tégedet, a te erődöt és lelkedet meg nem találják, mert nem keresvén, meg nem tapasztalnak.

Nem keresvén . . . ; oh, mert nem az az Istennek keresése, hogy oltárainál térdepelnek; hanem az, a mikor szomju lélekkel kutatjuk, hívjuk, hogy jöjjön és vegyen szállást, lakást magának sziveinkben. Atyáink megtalálták, mert szívükben valami módon megtapasztalták. A miénk is csak akkor lesz, ha megtapasztaljuk lelkünkben. Az egy örök Isten minden új nemzedéknek, »ismeretlen Isten«, egy letakart kép, melyet emberi vélemények, fogalmak, képzelődések fátyola fedez el. Ismerősünk, barátunk, Atyánk csak akkor lesz, ha valami módon megtapasztaljuk.

Ah, tehát e tapasztalásnak nem csak egy módja van. Mily áldás! Hiszen mi is különbözők vagyunk. A bölcs lángeszével, művész ihletével, a vallás a hittel, mindnyájan szívünkkel tapasztaljuk meg. Egyik mint igazságot, másik mint örök szépet, harmadik mint Atyát; mindnyájunk

találhassa az örök és végnélküli hatalmat, ki adja a lételt és elveszi azt; ki mellette marad és nem engedi összeröszkadni a gyenge nőt feladatának súlya alatt, ha bánat és gond környékezik.

A jó édes anya, ki igazán szereti gyermekét, hiven megőrzi számára e fonalat, ennek a jogában, ennek mindenható erejével neveli őket, megtanítván nekik szóval és példaadással a mi a legfőbb erény, a mi maga a vallás: szeretetre.

Boldog az az anya, ki szeretettel neveli gyermekeit, még boldogabb az a gyermek, kit szeretettel nevelték és a kinek hajlékony lelkében nem talált kopár, terméketlen talajra az elvetett mag, hanem megfogamzván, dusan rügyezik és hajtja a lombokat.

Ez a krisztusi hit, ez a mély, benső, a szereteten alapuló vallásosság fogja fölemelni ismét a tulfinomult, blazirt, szerencsétlen unatkozó embert, hogy ismét boldog emberré lehessen. Ez a szeretet tanítja meg a férfit, hogy a munka, a létért való harc, küzdelem, nem csak fáradság, nem csak teher; de egyszersmind a legfőbb becse az életnek, melynek érzetéhez ha föl nem bír emelkedni, elveszti emberi méltóságát. Ez vezérli el az asszonyt oda, hogy ledöntve az idegen bálványokat, eszményképül tekintse a családi életet, s legnagyobb büszkeségét, legfőbb gyönyörűségét gyermekeiben lelje, föltalván újra bennük — melyből száműzetett — az elvesztett paradicsomot.

mint Gondviselő Örök Szeretetet. Ez a szív tapasztalata. Lángész, művészi ihlettség nem adott mindnyájunknak; de szívvel megáldott a jó Isten mindenkit.

Mintha az emberek nagy része ma is az »ismeretlen Isten«-t keresné. Nyughatatlansággal, vágygyal, sejtelemmel tele a lelkek. »Ismeretlen Isten!« vond magadhoz a sziveket; hadd tapasztaljanak meg valami módon tégedet Fiaid, a Jézus Krisztus által — Gondviselő Örök Szeretetednek — Mi Atyánknak!!

(Kolozsvár).

Nagy Károly.

Hazai krónika.

— 1903. február 2. —

Országgyűlés. Jan. 26-án kezdődött meg a véderő vita. *Münnich* Aurél előadó vezette be és ajánlotta a javaslatot elfogadásra. Mit tartalmaz a javaslat? Azt, hogy a hadi létszámot emeljék fel a két államban 21.900 fővel, amiből Magyarországra 12.360 fő esnék. És pedig a közös hadsereghez több legény kell évenként 9360-al, a honvédséghez 3000-el. Természetesen, ha a hadi létszámot emelik: emelni kell akkor a költségeket is. Az országnak tehát pénz és véráldozatot kell hozni, mert úgy követeli nagyhatalmi állása. Előadó két határozati javaslatot is beterjeszt: egyiket arról, hogy a kormány terjesszen elő javaslatot a két éves katonai szolgálatról; a másikat pedig, hogy a magyar tiszteket magyar ezredekben helyezzék el. *Fejérváry* hadügyminiszter természetesen pártolja a javaslatot, mint édes gyermekét, de azt is igéri, hogy ha az ellenzék olyan kivánalmakkal áll elő, melyek teljesíthetők: azok elől sem zárkózik el. *Tóth János* Kossuth-párti nem fogadja el, mert az ország érdeke az, hogy önálló hadsereget teremtsen. De azért sem kell, mert a nemzet össze fog roskadni a nagy terhek alatt. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a véderőnek nemzeti alapokra fektetése iránt a kormány nyújtson be javaslatot. *Rakovszky*-nak sem kell a javaslat. Pártolja a két éves szolgálati időt. *Január 27-én* tovább foly a katonai javaslatok feletti vita. *Dr. Solymossy* Ödön csak kényszerből fogadja el. *Holló* Lajosnak még kényszerből sem kell. A nemzet újabb áldozatot csak akkor hozhatna, ha kivánalmi teljesítenének. *28-án* a vitát gr. *Zichy* Jenő kormánypárti kezdi meg. Nem várt beszédet mondott. Nem kell — úgy mond — a javaslat, mert ellenkezik lelkiismeretével, választóinak tett ígéretével és az ország anyagi érdekeivel. Azért sem fogadná el, mert nem akarja, hogy a királynak olyan gyöngye országa legyen, melyre ne támaszkodhatnék. Bejelenti, hogy ki lép a kormánypártból. Az ellenzék megéljenezte a hazafias beszédet. *Bernáth* Lajosnak sem kell a javaslat. Ülés végén br. *Fejérvári* próbálta lerontani a *Zichy* beszédének hatását, de nem nagyon sikerült. *29-én* ismét erős tűzben volt a javaslat. *Komjáthy* Béla ostromolta egész ülésen keresztül. Különösen azt kívánta: mondja meg a kormány, miért akarja azt a roppant nagy ember- és pénzáldozatot. Más

nem is beszélt. 30-án Hieronimi Károroiy volt belügyminiszter beszélt és bár elfogadja a javaslatot, de azt kívánta, hogy máskor a kormány a költségekről is egyidejűleg tájékoztassa a Házat. A néppárti Darányi és a függetlenségi Bakonyi szintén nem fogadják el. 31-én ismét hárman beszéltek ellene: Ilyés Bálint, Beöthy Ákos és Kelemen Béla. Ülés után Benedek János interpellált a budapesti korbocctani intézetben történt rendtelenségek miatt. Wlassics azt feleli, hogy utánna jár a dolognak és ha bajt lát, Ajtai rektor ellen szigorral jár el.

A székely kérdés. Egyik sz.-udvarhelyi ujság a székelyek bajairól írván, a többek közt egy értelmes székely gazdának és két helybeli előkelő

nem is igen veszi számba; minden részeg ember nyírfára kötni való, akár ur, akár paraszt és cigány, állami tanító vagy pap és kántor legyen!« Mi nem akarunk most ebben a kérdésben véleményt nyilvánítani, de mégis azt mondjuk, hogy az illetők aligha nem fején találták a szeget. Gondolkozzanak azért székely atyáinkfiai, hogy romlásuknak nem az ital-e egyik oka?

Világ krónika.

Magyarok sorsa Amerikában. Amerikában, hová olyan sok magyar ember kivándorol, szomorú sorsa van honfitársainknak. Azt írja az

Amerikai Magyar

Prot. Lapja»,

hogy a minersvillei bányában, dinamit robbanás következtében, a napokban meghalt Ondor Mihály és Ondor

András.

Brideportban pedig Níkházy Ferencz szemét kiégette a tűz és nagy kínok között halt meg.

Horváth Mihály kereset hiányában öngyilkos

lett. Burceban Lakatos József sajtóvámosi 19 éves bányamunkásra szakadt a föld és rögtön szörnyet

halt. Gondold meg azért jó magyarom, mielőtt elindulnál, hogy mily sors vár reád az idegenben. A szülőföldet nem szabad elhagyni.

Nagy hideg Amerikában. Az idei tél nem csak nálunk, hanem külső országokban is rettenetes hideg volt. Amerikában a szén ára annyira felhágott, hogy a szegény emberek nem képesek szemet venni. Chicagóban hét ember fagyott meg az utcán és 200 ezer ember nyomorog a hideg és szénhiány miatt. Ez csak egy város, hát még az egész földrészen mekkora lehet a nyomor.

Románia nagyon megszeppent a magyaroszlák vámszövetség miatt. Eddig sok nyers terményét adta el nálunk, de jövőben a magas vámok nem engedik, hogy ezt tehesse.

Olaszországban Tizzoni tanár, azt írják, hogy feltalálta a tüdővész orvosságát. A tudós tanár meg van győződve, hogy orvossága sikeres lesz. Adná az Isten.

polgárnak a véleményeként, a következőket mondja: »A székelyek a keresztyén magyar születése és halálakor részegeskednek, katonának menésekor és csatában részegek; részegen házasodik meg; részegen megy a templomba Isten eleibe szunnyadni, mert ünnepi reggeleken otthon is pálinkázik az egész háznép, s még az apró gyermekeknek is adnak kívánságból, nehogy másként tegyenek nagykorukban. A magyar székely nagy áldásokat mond a pálinkás és boros pohár érintése előtt, az Isten által ingyen adott jó víz ivásakor pedig nem jut eszébe a hálálkodás. Egy közepes falusi, vagy városi háztájtól évenként átlag több megy el pálinkáért 200 koronánál. Ha ezt tőle ellopják, vagy elveszítene, megölné a bű, így pedig, mert maga hányja szemétdombra,

A muszka czár két ös bölényt ajándékozott királyunknak. Ezen állatfaj Európából egészen kipusztult, csak a czár vadaskertjében található még. A schönbrunni vadaskertben próbát tesznek a szaporításával.

A német császárnak van ezidőszerint 52 kastélya és 83 birtoka, amelynek területe 98.748 hektár és tiszta hozadéka évenként 651.631 márka.

Egyházi élet.

A szász egyházak száma. Teutsch erdélyi ág. evang. püspöknak a német »Gusztáv-Adolf egylet« közgyűlésén tett jelentése szerint, az erdélyi szász nemzeti egyházak száma: 251 önálló anyaegyház, s ezeknek lélekszáma: 212 ezer. Ha a mi szász testvéreink a magyar hazának is egytől-egyig olyan lelkes hivei lennének, mint az evangéliumnak: akkor nemcsak hazánk lenne erősebb, hanem a protestantizmus is nagyobb tért nyerne. Nálunk a protestantizmus feladata nemcsak a vallásos élet és a tiszta keresztyén hit fentartása, hanem a magyar nemzeti szellem ápolása is. Fogjunk hát kezét ne csak a hitben, hanem a hazának lángoló szeretetében is.

Hány pap növendékünk van. Az egyetemes magyar ref. egyház öt pap-képző intézetében összesen 381 ifju tanul papságot. Egy időben nagyon megcsappant volt a papnövendékek száma, de az utóbbi években ismét emelkedett. Így a jelen iskolai évben éppen 57-el van több, mint azt megelőzőleg. Kolozsvári papnevelő intézetünkben ez évre 93 papnövendék iratkozott be.

A siklói tüzkárosultak javára eddig a következő adományok folytak be: Magy. kir. földmívelésügyi miniszter ur, szeretett főispánunk közbenjárása folytán, az »inségalapból« juttatott 400 koronát. A siklói ev. ref. közbirtokosság adott 1900 darab 14—20 méter magas bükk-épületfát, azt segített levágni, hazafuvarozni, faragni, fölépíteni: ezzel együtt a községben általunk adott: pénz, gabna, ételnemű, ruházat s takarmány ugy 3000 koronát képvisel. Csia Kálmán etédi lelkész községében gyűjtött: pénz, ruha, ételnemű és gabnában ugy 250 koronát; az etédiek takarmány-adománya pedig 150 korona értékű vala. — Nagytiszteletű Menyhárt András esperesünk adománya 4 korona. — Kibéd község adománya különféleekben 140 koronát, Alsó-Sófalvái 120 koronát. Szolokmái 150 koronát, Küsmödi 150 koronát képvisel. — Postautalványon küldöttek: Demes Péter k.-borosnyói ref. lelkész 21 kor. 62 fill., »Magyar Szó« szerkesztősege 2 kor., Sükösd Mihály m.-járású ref. lelkész 16 kor., 62 fill., Pótor Elemér ócsva-apáti ref. lelkész 2 kor., Homolya Etelka ref. tanítónő Turkeveről 2 kor., Hóság Anna urnó, a »Magyar Szó« után 5 kor., Fazekas Bertalan n.-kapusi ref. tanító 8 kor. 60 fill., Vásárhelyi, csombordi ref. lelkész 10 kor., László Albert és társa Debreczenből 2 kor., Mester János mátsfalvi lelkész 10 kor., Kócsi Dávid vajai ref. lelkész 23 kor. 38 fill., Benedek Dénes makfalvi ref. lel-

kész 21 kor. 60 fill. összeget. Fogadják a »jószívű adakozók« a felsegített, de még ma is nyomorult 17 ref. család nevében hálás köszönetemet szíves adományaikért. Igaz ugyan, hogy a 17 teljesen elégett családból már ma nagy része saját új házikójában lakik; de egyéb helyen az asztalosmunka, legtöbbször a gazdasági épület s mindeniknél a kerítés, kapu hiányzik; de van egy csomó váltójuk forgalomban; s ha mások is meghallanák ez »esdő szót« és bármi csekély összegű adományaikkal az elégett 17 siklói jóra való székely család könyeiből egy pár cseppet feltörölni segítenének: hálás szívvel fogadnók Siklód. 1903. február, u. p. Etéd. Orbán József, ref. lelkész, jnségbizottsági elnök.

Ima.

Isten, ki örököl a világ felett,
Hallgasd meg hő imám:
Terjessz ki felettünk védő karod,
Legyen áldásod a magyar hazán.

Hányszor tört ellen e hazára,
Hányszor akarták kiirtani e nemzetet:
De te velünk valál, hatalmas Isten
S erős karoddal védted népedet.

Mikor beborult az ég hazánk felett
Atdál nekünk egy-egy fényes csillagot,
Mely a nehéz napokban vezetőnk vala,
Sötét egünkön világított.

Isten, hatalmas Istenünk!
Ki vezéreltél ezer éven át,
Ne hagyd el népedet, légy velünk,
Tedd nagygyá, erőssé a magyar hazát.

Téged dicsérve, fölzeng hő imánk,
Fölzeng völgyön és bérceken;
Száll föl hozzád milliók ajkáról:
»Erős várunk nekünk az Isten!
Csiki Albert.

Kegyesség útja.

— A szülői szeretet szép példái.* —

Evekkel ezelőtt történt, hogy egy fiatalember kopogtatott a nagykereskedő irodájának ajtaján, állásért esedezve. Jóllehet tagadó választ kapott, mégis miután azt mondotta, hogy igen jó bizonyítványai és kitünő ajánlólevelei vannak, a főnök maga elé hívatta. Mikor a fiu bizonyítványait zsebéből kihuzta, egy kis könyvet is huzott ki véletlenül és éppen úgy, akaratlanul, zavarában és elfoglaltságában a földre ejtette. — »Miféle könyv az?« — kérdé a kereskedő. — »Egy szentírás, — Uram!« — volt a válasz. — »Mit akar avval a könyvvel ebben a nagy városban?« — Az ifju komolyan, mintegy megütközve nézett a kérde-

*Mutatvány Sass Béla: Esményképek című művéből. Budapest, Pátria nyomda. Ára: 20 fill. Kedves kis könyv. Ajánljuk megvételre Szerkesztő.

zöre és mondá: »Edesanyámnak megígértem, hogy minden nap olvasok belőle és edesanyámnak tett ígéretemet iránta való nagy tiszteletből meg akarom tartani!« — mig szólt, könnyek peregtek orcáján végig. A kereskedő aztán, anélkül, hogy több szót szólt volna, azonnal alkalmazta az ifjut kereskedésében. Az ifju oly ügyes, szorgalmas és jó magaviseletű volt, hogy rövid idő múlva a főnök társává fogadta és egyike lett a város legbecsültebb és legtiszteletreméltóbb polgárainak.

Justinán császárnak volt egy *Baltazár* nevű hadvezére, aki használhatóságával, hűségével és vitézségével alacsony sorsból küzdötte fel magát erre az állásra. Sok hadat vezetett királyáért, sok csatát nyert urának és parancsolójának, mikor jöttek az irigyek, bujtógatók, áskálódók és besugók, kik bizalmatlanságot tudtak a kitapasztalt, vitéz hadvezér ellen a királynál kieszközölni. A sok nemes és nagy szolgálatról elfeledkezve, nevetséges és kicsinyes félelem által elvakítva, Justinán császár a nemes Baltazárt fogságra vettette és hogy miatta egészen békében lehessen, még meg is vakítottatta, országából száműzte és csak annyit engedett meg neki, hogy egy fiu vezethette kezénél fogva a határig. Alaptalan gyanu és megszegyenítő büntetés mellett, mely egészen lesujtotta, övétől távol, semmi sem fájt az öreg hősnek annyira, mint az, hogy nagyon szeretett, kedves leányától, Iréntől, elszakították, ki mindig egész fogságbevettetéséig fáradhatlanul és lankadatlanul szeretetteljesen gondoskodott atyjáról. Irén leánya volt életének napsugára, mert ő virrasztott mellette, ő ápolta szakadatlanul edesatyját. Hogy éljen most ő ezen kedvence nélkül? Ily gondolatoktól gyötörve és kinezva állott az öreg, megroskadt Baltazár bőrtöne udvarán, egy ismeretlen fiuval, akire most rá kell bízni magát. Esdekelve hajolt kis vezetőjéhez és könyörögve kérte: »Óh vezess engemet Irénemhez, hogy búcsut vehessek tőle és megáldhassam!« A fiu erre az öreg, vak Baltazár lábaihoz borult és átölelte annak térdeit; hangosan sirt; mért ő volt Irén, Baltazár leánya, aki lemondva mindenről, elhagyva mindent, fiunak öltözve, követte edesatyját és a száműzetésbe is elkísérni akarta, hogy szeretetének melegével nyomorúságában gazdaggá tegye.

Második Frigyes király egy éjjel nem tudott aludni. Csöngetett apródjának, ki az előszobában virrasztott. Hiába. Az apród nem jött. Ismét csöngetet, ismét hiában. Felkelt, felöltözött s boszusan ment az előszobába, hogy apródját megkeresse. Az apród ott volt a karosszékekben, — de mély álomban merülve. Előtte az asztalon, edesanyjához intézett, megkezdett, de még be nem végzett levele feküdt. A király a levelet olvasta, csak olvasta s megtudta belőle, hogy az apród már harmadik éjjel örködött, — más helyett — pénzért, hogy szegény edesanyját segíyezhesse. Mikor Frigyes a levelet elolvasta, boszusága elmúlt, az apródot hagyta tovább aludni, szobájából két tekercs aranyat hozott ki s a levéllel együtt az apród zsebébe csuszította. Lefeküdt s azonnal elaludt. Mikor az apród reggel felébredt, megtalálta a tekercs aranyat zsebében. Azt gondolta, hogy valaki

tolvajjá akarta tenni. A királyhoz sietett, kinek esetét, leletét és aggodalmát elpanaszolta. A király felelte: »Derék fiu vagy; ez tetszik nekem.« Ki apját és anyját szereti, királyát is szeretni fogja. Azt a pénzt csak küld el edesanyádnak; az Úr adta neked álmodban s köszöntsd anyádat nevemben. Ird meg neki, hogy ezentul én gondoskodom róla; neked pedig, hogy az éjjelezés meg ne ártson, fizetésjavítást adok s benső szolgálattevőmmé teszek. A hála könnyei peregtek az apród orcáján végig. A király megtartotta az apródot szolgálatában s mind többet s többet bízott rá. Tekintélyes emberré tette. Edes anyja áldása volt a fiu egész életében.

Atya és fiu ugyanegy században szolgáltak, amaz mint közlegény, ez mint altiszt. Midőn a csapat gyakorlaton volt, a tábornagy a sortüzelésnél nagy hibát vett észre. Azonnal az altiszthez lovagolt s bosszusan kérdezte, hogy ki tette a hibát. A kérdezett hallgatott. — »Kuka lett?« — kérdezte a tábornok. »Majd felnyitom a száját« — s megparancsolta, hogy az altisztre 20 botütést mérjenek. Ezen pillanatban megmozdult valaki a sorban, mintha előlépni akarna, de az altiszt pillantása elég volt a szándék elfojtására. — Midőn a büntetést kimérték, kérdezte a tábornok: »Tud máskor felelni?« — »Minden bizonynyal — mondá az altiszt, — s jelen alkalommal is tudtam volna felelni, ha nem agg edes atyám lett volna a hibás, kit még sohasem büntettek«. A tábornok az altisztnak szigoruan szemébe nézett, aztán elvágatott. Másnap azonban magához hívatta a fiut, őrmesterré nevezte s egyszersmind kijelentette, hogy apja még ma elbocsátást kap felemelt nyugdíjjal.

A szülők iránt való gyermeki szeretetnek más példája egy ujseelandi leányka történetéből világlik ki. Angliába hozták a gyermeket taníttatás végett. A gyermek keresztyén lett s haza akart térni. Tartóztatták: »Minek mennél, — mondák — Ujseelandba, ott nem tudnál megszokni s az itteni levegő egészséges. Azonkívül hajótörést szenvedhetnél, vagy honfitársaidtól felfalathatnál, mert senki sem fog read ismerni!« — »Hiszitek, — ugymond a leány — hogy az örömhirt, melyet meghallottam, megtarthatnám? Hiszitek, hogy elég az nekem, ha bűnök bocsánatát, békét és örök életet találtam? El kell mennem, szüleimnek megmondani, hogy mit találtam s mit találnak ők, ha a Krisztusban hisznek. Haza megyek, ha uszva teszem is meg az utat Angliától Uj-Seelandig. Haza megyek, mert haza kell mennem!«

Mai képünkhöz.

Az ember soha se érezi magát olyan tehetetlennek, olyan gyengének, mint mikor a halál megáll előtte. Ragaszkodnék a földhöz, sütkérezni szeretne még a hirben, dicsőségben: de ime, int a halál, nem lehet, nem lehet. Ez a gyöngeség különben csak a hitetlen, istentagadó embereknél nyilvánul, a kik azt képzelték, hogy őket e világ örökre megtartja.

Mai képünk egy ilyen hitetlen tudós embert mutat be, a ki tehetetlenül áll a halállal szemben, de dühében legalább megfenyegeti. Az igazi keresztény ember Krisztus által a halálban a legérősebb.

Vegyes hírek.

Hajнау hadsegéde. A napokban halt meg Pósonyban Hajнау hadsegéde Andrassy Norbert. Százezer koronát érő vagyonát a városnak hagyományozta, így akarván 48-iki tetteit némileg jóvátenni.

Embrevők. Az új guineai szigeteken két európai embert gyilkoltak le és ettek meg a pápuák.

Az árvák pénzéből Sátoralja-Ujhelyen 126 ezer korona eltűnt. A nyugalmazott megyei pénztárnok csak nem rég lett öngyilkos. A két dolgot összeköttetésbe hozzák. A vizsgálat megindult.

Rémes büntetést mért két sárospataki orvosadás egy harmadik társukra, a miért ez őket feljelentette. Az erdőben megfogták és egy fához kikötötték, a száját felpeczkelték, a nyelvéből egy darabot kivágtak és úgy hagyták el még élve. A szerencsétlen ember Hurka Ferencz, iszonyu kínok között halt meg. Lelketlen gyilkosait elfogták.

Halálos végű kártyázás. Soborsinban vasárnap délután három uriember bement egy vendéglőbe kártyázni. Játékközben többször összezúzólkóztak a fiatalemberek. Általában a játék alatt nagyon izgatottak voltak. Esti tíz órakor a kártyázás még javában folyt s közben nagyokat ittak a kártyások, ami annyira felizgatta őket, hogy a két fiatalabb játékos egyszerre csak összerogyott és az elősiető orvosok már csak a szivszélhűdés következtében beállott hirtelen halálukat állapíthatták meg.

II. Vilmos német császár, mint minden esztendőben, az idén is Rudolf trónörökös halála évfordulóján jan. 29-én, elküldötte gyönyörű babékoszoruját hű barátja koporsójára. A szalagon ezen felírás áll: II. Vilmos császár — a hű barátának.

A Panama-csatorna építését — melyet a francziák meg akartak kezdeni, de a temérdek pénzt a vezetők elsikkasztották — most az Egyesült Államok kezdik meg. Elkészítéséhez 14 esztendő kell és 525 millióba fog kerülni, ha a yankek is úgy nem járnak, mint a francziák.

Százhetvenhárom millió korona értékű régi egy forintos bankót égettek el Bécsben az osztrák-magyar bank helyiségében. Ennyi pénz egyszerre még sohasem égett el — ha rossz volt is.

Új Kaliforniában egy 157 éves ember halt meg. Ökmányokkal mutatja ki, hogy annyi idős volt. Száz éves kora óta gazdaságot folytatott, az előtt írrok volt.

Az 1901. évben a jelentékenyebb magyar vasutaknak a következő jövedelmei voltak: a magyar államvasutaknak 76,688.265 korona; a kassa-oderbergi vasut magyar vonalainak 3,562 325

korona; a déli vasut magyar hálózatának 5,220.282 korona.

Szemléltető módszer. Egyik udvarhelymegyei tanító, talán éppen az emberről tanított, mert, hogy az egyes testrészeket annál jobban megismertesse: úgy felütötte egy leánynövendéknek az állát, hogy két felső foga rögtön kiugrott. E jeles tanbetyárnak a módszerén talán nem ártana mégis változtatni.

Pestis Indiában. Azt írják a lapok, hogy Indiában emberemlékezet óta a pestis nem szedte áldozatait olyan nagy mértékben, mint most. Hetenkint átlag 14 ezer ember hal meg fekete halálban. E temérdek halott nagy része temetlenül marad, ami még növeli a ragályt.

Hamis tizkoronás bankjegyek. Bécsben egy csomó hamis tizkoronás bankjegy van forgalomban s nem valószínűtlen, hogy a hamis pénzből hozzánk is kerülnek majd mutatványpéldányok. A bankjegyek halványabbak a valódiéknál s különösebb ismertető jeleik: a német szövegben a Bank szó helyett Bant van, például Bantnote; a magyar oldalon majdnem mindenütt hiányoznak az ékezetek, osztrák helyett osztrak áll.

Becsület sértés nélkül. Egy székely legény, kinek apját a lólopáson rajta fogták, egy társágban annyit bölcsködött, hogy a többi nem tudott szóhoz jutni tőle. Egyik megsokalta a dolgot, s hogy becsületsértés nélkül rendre utasítsa, csak annyit mondott: Ne bölcsködj annyit te Albert. Láddég én nem bölcsködöm, pedig az én apám éjjel mindig aluszik.

Egy 109 éves asszony halála. Nyitra-Vezekényben a napokban meghalt egy Kramer Mária nevű 109 éves öreg asszony. Az öreg nő, aki egész haláláig a legjobb egészségnek örvendett, két fiut, 113 unokát, dédunokát és ükunokát hagyott hátra. Ezenkívül egy nővére gyászolja, aki jelenleg századik életévében van.

A szerkesztő postája.

Kérdőzönek. Azt kérded, hogy az Értekezet tagjainak jár-e a Vasárnap? Dehogy jár, sőt még a választmány tagjai és a hivatalnokok se járják mind. Így aztán nem lehet csodálkozni, ha olyan nehezen foglalunk tért. Ha mindenki úgy buzgolkodnék mint ti! De talán igen sok lenne a jóból.

Képezdei ref. ifjuság, Sz-Keresztur. Buzgóságuknak igen örvendünk. Bizony, most kell jól fölfegyverkezniök a lelki fegyverekkel, mert ez életben csak úgy verhetik vissza a támadásokat. A lap jár-e rendszeren?

Tanulónak. Lapunk csak oda és még két főgymnasiumunk ifjusági olvasó körének jár. Másutt, ugyilátszik, nincsenek pártfogóink.

Pásztor. Még nem kaptunk értesítést, hogy a lapot kinek küldjük. Ha a jövő számunk megjelenéséig sem kapunk: másfelé fogjuk irányítani.

V. B. Nagyon jó. Szíves jó kívánságaidat köszönjük.

B. D. A-Sófalva. Kaptuk. Örvendünk, hogy újra találkozunk. Kérdésem dologban levelet írunk. De ha erre felé jár, látogasson meg. Szívesen látjuk. Ez évi számokat megindítottuk.